

Τρίτη ματιά

► Tsitsi RIGOZOULOU

Ουσάκ

Ηταινία «Ουσάκ» του Κυριάκου Κατζουράκη, αλλά και οι αντιδράσεις που δημιούργησε, κάποιες ένθερμες, άλλες όμως αρνητικές έως εξοργισμένες και δηλητηριώδεις, αξίζει να συζητηθούν. Η ίδια η ταινία αποτελεί ένα στοίχημα να δραματοποιηθεί κινηματογραφικά μια μελλοντική Ελλάδα που σε πρώτο επίπεδο ανάγνωσης παρουσιάζεται ως ζοφερή κακοτοπία. Στο κέντρο του κοινωνικού φάσματος βλέπουμε ανθρώπινα κουρέλια να επιβιώνουν σε ερειπωμένα κτίρια που εικονίζονται από καιρό επίμονα στη ζωγραφική του σκηνοθέτη, αλλά που δεν χρειάζεται να ψάξει κανείς πολύ για να τα βρει όχι στο μέλλον, αλλά στις σημερινές συνθήκες, όπως τις διαμορφώνει όλο και περισσότερο η κρίση. Στα δύο άκρα του φάσματος έχουμε από τη μια τους έχοντες και κατέχοντες, τους μπράβους και τους χαφίδες τους, που λυμαίνονται ό,τι απομένει από τη χώρα και από την άλλη όσους προσπαθούν να αντισταθούν: να αντισταθούν με τα όπλα είτε με τη διάσωση των μη μεταλλαγμένων σπόρων, που η εξουσία έχει επικρύξει. Οχι όμως μόνον έτσι.

Καθώς η ταινία προχωρεί, αντιλαμβανόμαστε ότι και μέσα στις τρώγλες όπου ζουν κάποιοι κατορθώνουν να σώσουν τη μνήμη, το χιούμορ και την ανθρωπιά τους. Στοιχείο που απογειώνεται στην ανεπανάληπτη σκηνή, όπου ο Πουλικάκος πρωταγωνιστεί σε μια αυτοσχέδια γιορτή που σβήνει ευφρόσυνα τη μιζέρια του φτωχικού κοινόβιου. Η συνάντηση του κεντρικού προσώπου του έργου, μιας ξεπεσμένης πιθοποιού ερμηνευμένης εμβλη-

ματικά από την Κάτια Γέρου, θα του χαρίσει τον χαμένο αυτοσεβασμό και την αίσθηση του «εμείς», χωρίς την οποία θα είμαστε πάντοτε οι χαμένοι. Μέχρι την τραγική κορύφωση, όταν οι απο-φασιστέμοι μπράβοι της εξουσίας θα επιπέσουν φονικά εναντίον των καλλιεργητών των ανατρεπτικών σπόρων και θα εξαναγκάσουν ολόκληρη την κοινότητα που τους καλλιεργεί σε ξεριζωμό.

Νομίζω ότι κατανοώ γιατί κάποια από τα θετικότερα στοιχεία της ταινίας ενόχλησαν τόσο. Εν πρώτοις, όσα εμφανίζονται ως μελλοντική κακοτοπία υποδηλώνουν στην πραγματικότητα εύγλωττα το εφιαλτικό παρόν των δανείων, της ανόδου του φασισμού, της περιβαλλοντικής καταστροφής και της δικτατορίας των πολυεθνικών, οι οποίες έχουν καταπιεί την πολιτική εξουσία, χαρακτηριστικά απούσα από το πάνθεον των κακών. Πέρα από αυτό, το «Ουσάκ» ενοχλεί, διότι διακινδυνεύει κινούμενο στα αχαρτογράφητα ύδατα που ανοίγονται πέραν των εύπεπτων σεναριακών κλισέ. Δείχνει για παράδειγμα μια γυναίκα του περιθώριου, πρώην καλλιτέχνιδα του δρόμου και δυο απόκληρους που επικοινωνούν με στίχους του Καρούζου. Πράγμα υποτίθεται απαράδεκτο, παρόλο που θα μείνει πάντοτε στη μνήμη μου ένας κλοσάρ που γλίστρησε κάποτε σε ένα συνέδριο και καθήλωσε κάποιους όντως σπουδαίους καθηγητές μιλώντας για Νίτσε και Χέγκελ. Η ταινία πληρώνει «πρόστιμο», διότι κινείται εκτός του πολιτικώς ορθού. Πράγμα που αποτελεί βασικό προσόν της.